

PRATS I CAMPS

Dijous 2 de juny, 19 hores. Milers de persones es concentren a la plaça de la Verge de València. Un magma de gent ha estat convocat al bell mig de la capital –la crida també s’ha fet a les ciutats d’Alacant i Castelló– per Escola Valenciana. La comunitat educativa torna a prendre la plaça per a fer constar el rebuig unànime al nou model trilingüe que el govern Camps vol aplicar a escoles i instituts. El nou executiu vol desmantellar el sistema vigent des de l’aprovació de la Llei d’Ús i Ensenyament del València (LUEV). A la plaça hi ha veterans de la lluita pel país, mestres i professors, molts xiquets i xiquetes i molts dels qui es van poder escolaritzar en català gràcies a aquella llei del

La indignació que suma

Al País Valencià el moviment del 15M ha despertat les consciències de segments de població aliens fins ara a la contestació social. El desensopiment és vist amb optimisme entre sectors nacionalistes, que confien a aprofitar l’enrenou perquè gent apolítica prenga consciència dels problemes del país.

1983. Alguns dels qui formen part de la primera fornada de la LUEV em-

penten cotxets. Són aquí perquè volen reclamar per als seus plançons el dret

Concentració davant la comissaria de Sapsadors de València, on es va reclamar l'alliberament dels detinguts el 2 de juny, durant les protestes dels indignats davant les Corts.

d'estudiar en el seu idioma, com ho també van fer ells.

Vicent Moreno, president d'Escola Valenciana, i Laura Font, presidenta de la Coordinadora d'Alumnes, Pares i Professors per l'Ensenyament Públic en València, lligen un manifest on s'adverteix dels perills que comporta el nou model proposat per Font de Mora. Tothom aplaudeix, però ningú no es mou de la plaça. Aleshores, algú pren el micròfon i anima els presents a adreçar-se cap a la delegació del govern espanyol. Aquell mateix matí la concentració d'indignats davant les Corts Valencianes s'ha acabat amb 18

El 15M és vist com el propiciador dels bons resultats electorals de Compromís

ferits i 5 detinguts, que encara romanen retinguts. Per això, el moviment 15M ha convocat una marxa des de la delegació del govern espanyol fins a la comissaria on hi ha els detinguts. Hi ha gent que no s'ho escolta, però n'hi ha que sí i, a poc a poc, davant la delegació del govern del carrer de Colom, s'hi incorpora gent que llueix l'enganxina multicolor que s'ha repartit a la concentració contra el model de Font de Mora. Una serp de 5.000 persones fa camí cap a la comissaria a ritme de consignes. Moltes són en la llengua del país.

Han passat tres setmanes des d'aquell episodi i, a primer colp d'ull, el moviment del 15M ha perdut l'efervescència de la primeria. Passada la multitudinària manifestació del diumenge 19 de juny (els organitzadors parlen de 80.000 participants, i no sembla pas que exageren), a la plaça de l'Ajuntament, rebatejada transitòriament com a *plaça del 15 de Maig*, només uns pocs resisteixen a la calor i al cansament que comporten 43 dies d'acampada. L'activitat ha baixat molt i les assemblees diàries ja no congreguen les multituds de setmanes anteriors. Però si fem cas del principi de la termodinàmica, l'energia no es crea ni es destrueix, sinó que es transforma. I sembla que en aquest cas el precepte es compleix. Si bé l'epicentre de la protesta va ser a la plaça de l'Ajuntament, sembla que han estat les rèpliques d'aquest sisme social les que més profundament poden afectar, a la llarga, el conjunt de la superfície. A Ciutat Vella - Botànic, Benimaclet, Benimàmet, l'Olivereta, Malilla, Natzaret, Russafa..., en el cas de la ciutat de València, però també a molts municipis com ara Sueca, Ontinyent, Dénia, Lliria, Godella o Morella l'espurna del 15M cristal·litza en diverses formes de mobilització social a més baixa escala i, alhora, més efectives. El cap de setmana passat (amb l'edició d'aquest setmanari ja tancada), l'assemblea del 15M al barri del Cabanyal havia organitzat amb motiu de la prova de fórmula 1 un cap de setmana de protestes

contra un esdeveniment que consideren un "malbaratament de recursos".

Una simbiosi convenient. El moviment del 15M ha estat fins ara percebut amb simpatia pels nacionalistes i l'esquerra valenciana. Al cap i a la fi, segons molts analistes, va ser en part per la influència d'aquest moviment que la Coalició Compromís va superar, contra tots els pronòstics, la barrera del 5% i entrà a les Corts folgadoament. De fet, el cap de campanya de la coalició, Lluís Miquel Campos, ho reconeixia a les pàgines d'aquest setmanari (vegeu número 1.407). L'erenou dels dies previs a les eleccions motivat pels indignats va provocar una fuga de vots des dels socialistes cap a aquesta formació política, que una part de l'opinió pública veu —per temps de permanència i per actitud— menys acomodada en el poder. L'entrada de Compromís a les Corts, amb el 7,2%, dels sufragis, i a l'ajuntament de València, amb Joan Ribó com a cara més visible, s'ha viscut al País Valencià com una petita gran victòria per part dels nacionalistes valencians. Per al biòleg i articulista Martí Domínguez, "al País Valencià els indignats han estat aigua de maig perquè han permès que Compromís tinguera visibilitat. La gent va evitar el vot útil i el PSOE en va eixir perjudicat".

Això significa que els indignats del País Valencià se senten identificats amb els valors que representa la Coalició Compromís, que es presenta com una coalició d'esquerres i nacionalista? Segurament no —i cal dir "segurament", perquè en aquest assumpte tot resulta molt eteri—, en la mesura que sorgeix com un moviment apolític i que, en general, no ha fet cap mostra ostentosa de sensibilitat cap al fet nacional. L'idioma ha estat present en algunes intervencions de les assemblees, sense topar amb actituds bel·ligerants, però és evident que la particularitat nacional no és present a l'agenda dels indignats, com tampoc no ho ha estat a Barcelona.

Indignació abstracta

Els indignats a Mallorca no es preocupen per la identitat, ni tan sols per les vicissituds polítiques concretes de les Illes, com la corrupció.

Protesten davant el Parlament. Com dimarts de la setmana passada, dia d'inauguració oficial de la nova legislatura. Criden contra tots els partits allò que "le dicen democracia y no lo es", sempre en castellà. Escridassen els policies que els impedeixen d'arribar a les portes del Parlament i, per molt que els agents els expliquin que a cap país democràtic no hi ha el dret d'impedir, ni tan sols de dificultar, l'accés dels representants del poble a les cambres legislatives, ells, impertèrrits, mantenen la cançoneta segons la qual *això* no és democràcia perquè se'ls nega el dret de protestar a les portes del Parlament. Quan un dels presents digué a una al·loteta *indignada* que "només fa 35 anys en aquest país, per fer això que fas, la policia t'apallissava, et ficava a la presó i llançava la clau... De veres creus que 'le dicen democracia y no lo es?'", la revolucionària, amb un gest d'oi, girà la cara i repetí la cançoneta, acompanyada de dos col·legues que provaven de provocar la reacció de la policia, que no hi hagué.

No tots els indignats són iguals, naturalment. El fet de ser un moviment sense estructures organitzaves, i per tant caòticament autogestionari i assembleari, fa impossible de detectar-hi característiques comunes a tots, però almanco sí es que poden constatar les més cridaneres i evidents. I aquestes,

si més no a Palma, indiquen que, malgrat tanta protesta davant el Parlament balear contra els mercats –de què?–, contra els bancs i contra tots els polítics, el fet cert i segur és que encara és l'hora que hagin de presentar reivindicacions concretes –i ja fa quasi dos mesos que va començar el moviment– o de referir-se a l'allau de casos de corrupció política que s'han sabut aquests darrers anys. És ben curiós. Volen canviar el món, però són incapaços tan sols de protestar per la corrupció a les Balears. El moviment ecologista, que a les Balears ha assolit plenitud transversal en tot els àmbits –polítics, socials i econòmics– segueix la divisa de "pensa globalment, actua localment". Sembla que els indignats volen actuar globalment sense ni tan sols pensar localment: difícil.

No és l'única curiositat que presenta aquest moviment. Han rebatejat la plaça d'Espanya de Palma –on han estat acampats– com la d'Islàndia, perquè aspiren a les reformes que s'aconseguiren en aquell país arran de les protestes socials. Però no pareixen escoltar què els diu el pare d'aquella revolta islandesa, Hördur Torfason –en declaracions al *Diario de Mallorca*–: "Quan em vaig assabentar de la iniciativa de la gent espanyola i vaig començar a interessar-m'hi, em va cridar l'atenció que no hi hagués

reivindicacions clares: la gent és al carrer, indignada, però no hi ha reivindicacions concretes. I això és molt estrany per a mi."

Estrany moviment. Tot allò que concerneix aquest fenomen dels autoanomenats *indignats* és molt estrany. El mateix dia que mig centenar protestaven a Palma davant la policia, que no els deixava arribar fins el Parlament, se sabia que per primera vegada el govern balear no tindrà una direcció general de Política Lingüística. Cap indignat no es va indignar per això. Tot allò que fa referència a identitat tant el fa. És curiós també això: una de les barraques instal·lades a la plaça d'Islàndia vol ser una biblioteca per als *revolucionaris* que hi ha acampats. Gairebé tots els títols són en espanyol.

Els indignats no s'indignen per la corrupció balear, ni es preocupen per la identitat ni l'idioma propi ni res de tot allò que passa al dia a dia polític i social de les Illes. Tot això no pareix interessar. Ells protesten contra els "mercats", els bancs i tots els polítics perquè "le llaman democracia y no lo es". I no es mouen d'aquí. Bé, contra tots els polítics no ben bé, perquè diuen que per aconseguir la "democràcia real ¡ya!" cal fer una circumscripció única a tot l'estat amb vista a les eleccions espanyoles, cosa que només beneficiaria dos partits: UPD i Esquerra Unida; en canvi, tot els nacionalistes en sortirien perjudicats. Una altra curiositat.

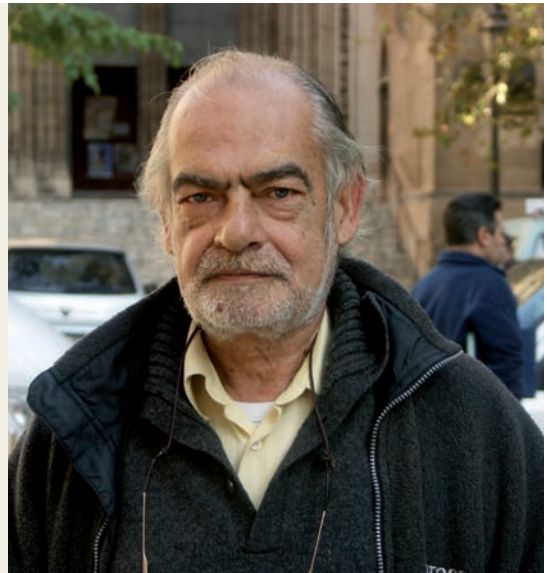
El sociòleg mallorquí Antoni Tarabini, que és president de la Fundació GADESÓ –dedicada als estudis socials–, ha parlat amb els indignats

La cancel·lació de les hipoteques mitjançant la dació en pagament, la reforma del sistema bancari o l'impuls de canvis en la democràcia han estat temes molt més debatuts que no la identitat dels valencians. L'assumpte, però, no té tant a veure amb el moviment com amb la idiosincràsia dels valencians, com apunta el sociòleg Rafa Xambó. Segons aquest professor de la

Universitat de València, "l'actitud [en aquest camp] explica molt del tradicional sucursalisme dels valencians. Aquí s'ha mirat molt a Sol, ens ha agradat la seua música, hem adoptat una dinàmica mimètica...". En aquesta mateixa línia s'explica l'economista, assagista i traductor Gustau Muñoz, que opina que "el 15M és un fenomen estatal. El malestar social i la falta de respostes es

viu a l'àmbit estatal perquè, ens agrada o no, els Països Catalans són inserits en una realitat estatal espanyola i és allí on es juguen les grans tensions polítiques, on es prenen les decisions econòmiques".

I, amb tot, la majoria de nacionalistes valencians no s'han estat de mostrar la seua simpatia amb els indignats. Per a mostra, un botó: la vespra de la

A l'esquerra, assemblea d'indignats a Palma. A la dreta, el sociòleg mallorquí Antoni Tarabini.

palmesans i reflexiona —ahora que intenta entendre'l— sobre aquest fenomen. “Corren el risc —explica— de degenerar en quelcom que, com advertia implícitament i educadament Torfa-son, pugui ser molt cridaner però absolutament inútil. Això és així per dos motius, sobretot. Primer, per causa de la seva voluntat de no crear estructures que canalitzin el moviment; ells s'estimen més continuar instal·lats en un assemblearisme ineficaç que, a més, és molt fàcil de manipular. Segon, per la manca de reivindicacions reformistes que puguin ser realment assequibles: dir que els polítics viuen en un món a part i que la crisi la paguen els qui no l'han provocada són obvietats que queden molt bé —qui no hi està d'acord?—, però que sense res més, sense cap conclusió posterior en positiu, no serveixen absolutament de res.”

Un moviment com aquest, tan caòtic i estrany, pot tenir cap influència efectiva en els partits polítics per-

què canviïn res? Segons Tarabini, dependrà “de la capacitat que tinguin d'organitzar-se de bon de veres. Si continuen com fins ara, serà impossible. S'hi troba a faltar, primer de tot, concreció en les propostes i, segon, una estructura que les pugui canalitzar com pertoca i allà on pertoca. Si persisteixen en l'assemblearisme tot serà inútil”.

Entre els acampats a la plaça d'Espanya, Tarabini hi veu dos grups clarament diferenciats. “Els que protesten per a reformar el sistema, dins el qual, per tant són integrats, i els qui són fora del sistema i ideològicament puen en algun estereotip situat molt a l'esquerra de l'espectre”. Per a Tarabini, si els primers s'imposen en el moviment, “no tan sols a les Balears sinó a tot Espanya”, seria possible “que creassin estructures estables per a canalitzar la força social de descontentament que existeix, però si s'imposen els segons, o bé els primers no són capaços de veure la necessitat d'estructures orga-

nitzatives, fàcilment tot degenerarà en protestes cada vegada més antisistema i, per tant, sense influència en l'àmbit on n'hauria de tenir per a assolir les reformes que sens dubte són necessàries: en els partits polítics”.

Per a Tarabini, el fet fonamental que decidirà el futur del moviment indignat és l'organització. “Si es queden en el mística de les xarxes socials d'internet estan ben arreglats; perquè aquestes xarxes poden servir per a mobilitzar, però no per a organitzar i, vulguin o no, si no s'organitzen, l'altra banda, els partits polítics, no els reconeixerà com a interlocutors. Sense organització perillan d'acabar en mans d'aquells elements ultres, molt radicals, que fàcilment poden manipular les assemblees (cosa que he vist fer a Palma) i que tot el moviment quedi caricaturitzat com un moviment de barraquisme, de gent residual, sense integració laboral ni social...”

Miquel Payeras

protesta del 19 de juny, a València hi havia convocada un altra manifestació contra el decret que vol implantar el model trilingüe a les escoles. La majoria dels qui dissabte anaren a manifestar-se per l'educació també es feren presents diumenge per a mostrar, de manera festiva, la seua indignació. De pancartes n'hi havia, a parts iguals, en castellà i en català.

Aprofitar l'avinentesa. De fet, amb una dreta governant de fa més de tres lustres per majoria absoluta i un nacionalisme tímid que només ara ha aconseguit de traure el cap, sembla que als qui se situen a fora del poder no els queda altra que aliar-se. “Al País Valencià patim una situació d'anòxia, de manca d'oxigen, que no es produeix a Catalunya. Amb la realitat que

vivim ací, qualsevol aire fresc genera empatia.”

La confluència, segons Muñoz —que no s'està de mostrar una certa preocupació pel discurs “antipolític” dels indignats—, s'esdevé perquè “els moviments d'arrel nacionalista no es poden contraposar a un moviment social d'aquestes característiques. Si ho feren tirarien pedres contra la seua teulada”.

Manifestació dels indignats el passat 19 de juliol a València

De fet, des dels moviments cívics consolidats al País Valencià l'erupció dels indignats és percebuda com una oportunitat per a ampliar la base social sobre la qual s'assenten. Per al sociòleg Rafa Xambó, un dels aspectes positius d'aquest episodi és que "s'ha incorporat gent als moviments socials, tant per dalt –jubilat, treballadors d'una certa edat– com per baix –gent de trenta anys sense implicació política, joves en edat d'anar a l'institut...–. És obvi que d'aquests indignats/entusiasmats hi haurà un reflux perquè per a alguns açò només és un comboi. Però uns altres es quedaran i això és magnífic".

D'una opinió semblant és Xavi Ginés. A més de professor de sociologia de la Universitat de València, Ginés acumula una llarga trajectòria en l'àmbit de la participació i ha estat, juntament amb Xambó, un dels qui ha propiciat la reconducció del moviment 15M des de la plaça de l'ajuntament cap als barris. En aquest sentit, Ginés opina que, per a ser operatiu, el moviment "s'ha de reconduir cap a formes d'organització més clàssiques" i treballar braç a braç amb les associacions i plataformes que ja hi ha als barris. Fet i fet, tant Xambó com Ginés veuen en aquest episodi una ocasió perquè gent aliena al nacionalisme s'hi sensibilitze. "A mesura que la gent vaja aprofundint les problemàtiques, s'adonarà que la llengua i la consciència de país són un problema i, si som capaços

d'explicar-ho bé, s'hi solidaritzaran. Fins ara, la gent que defensa el valencià defensa les tesis del 15M. Hem d'aconseguir que la solidaritat també funcione a la inversa." Marc Candela, portaveu del sindicat STEPV, veu possibilitats de treballar plegats si els indignats assumeixen que "ni tots els partits són iguals ni tampoc tots els sindicats". "Organitzacions assentades no hem sabut fer-nos conèixer davant el 15M, però hem de treballar amb ells i fer pedagogia", apunta.

Gustau Muñoz també s'apunta a les tesis de la confluència, si bé no nega que en ocasions alguns discursos esbossats a la plaça pública puguen resultar "contradictoris". "Des d'una perspectiva de Països Catalans no ens ha d'espantar en absolut. El projecte nacional coincideix fil per randa amb el 15M, perquè es tracta de l'expressió popular d'un desig col·lectiu. Totes les barreres que es puguen posar a l'exercici dels drets nacionals són antidemocràtics. Per tant, si allò que exigeix el moviment 15M és democràcia real, la confluència és garantida."

La qüestió catalana. Siga com siga, i per més que hi suren diferències, Muñoz considera que, per part del moviment independentista "no és intel·ligent de col·locar-se contra" el 15M. Respecte al recel que entre alguns àmbits de l'independentisme han despertat els indignats, Muñoz és de

l'opinió que el catalanisme no pot defugir el debat esquerra-dreta que planteja el moviment dels indignats. Des del seu punt de vista, des de determinades esferes de poder "hi ha un interès a utilitzar l'eix Catalunya-Espanya per a amagar l'eix esquerra-dreta, que continua essent igual d'important, per més que alguns diguen que no". En una línia semblant es manifesta el sociòleg Rafa Xambó, que opina que un element i l'altre no haurien de ser excloents. "No entenc l'independentisme sense una càrrega d'esquerres i social. Amb la independència, no s'acaben els problemes. Alguns col·legues centren el discurs quasi monotemàticament en la qüestió de la independència i això és un error", assegura.

Per la seua banda, Martí Domínguez i Xavi Ginés coincideixen a apuntar cap a un mateix argument a l'hora d'explicar la falta de connexió que al Principat caracteritza la relació entre indignats i catalanistes d'esquerres. Per a tots dos, la manca de sintonia entre uns i altres té relació amb la "institucionalització" de l'esquerra catalanista. "Tot el moviment cívic independentista ha tingut molt de protagonisme en el pla institucional. Durant els últims anys, ha representat el sistema i ara que algú posa en dubte el sistema han quedat descol·locats", apunta Domínguez, que afegeix, a més, que "no es pot perdre de vista que, a ulls d'una part important de l'opinió pública, la independència és una necessitat molt menor quan estàs en una situació de pànic per determinades necessitats econòmiques i vitals". Per la seua banda, Ginés apunta que els set anys de govern tripartit han provocat que "alguns partits hagen incorporat a les institucions gent de perfil jove i combativa que era situada en l'esquerra independentista. Això fa canviar la perspectiva cap a una visió més institucional. El resultat és que els moviments de base que en el seu moment van fer fermentar l'independentisme, com ara Endavant o Maulets, hagen quedat descapitalitzats i es troben un poc desconcertats davant un moviment que sorgeix espontàniament".

Violeta Tena